

Vergaderjaar 2016–2017

34 252

Evaluatie Aanbestedingswet 2012

Nr. 3

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 februari 2017

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de voortgang van het traject Beter aanbesteden alsmede over de invulling van de motie Ziengs c.s. over toegang tot aanbestedingen voor jonge, innovatieve bedrijven (Kamerstuk 34 329, nr. 23).

Voortgang Beter aanbesteden

Beter aanbesteden is voortgekomen uit de evaluatie van de Aanbestedingswet 2012 in 2015 (Kamerstuk 34 252, nrs. 1 en 2). Die liet zien dat de ervaren problemen rond aanbestedingen niet zozeer zitten in de wet zelf, maar in de toepassing van de aanbestedingsregels. Met Beter aanbesteden zet ik in op het verbeteren van de kwaliteit van aanbestedingen in de praktijk. Dit voorjaar heb ik de heer Huizing aangesteld als aanjager van dit traject. Zoals ik uw Kamer eind oktober 2016 heb laten weten (Kamerstuk 32 440, nr. 93), hebben in het afgelopen najaar vijf regionale teams een dialoog gevoerd over praktijkproblemen en -oplossingen die bij kunnen dragen aan verbetering van de aanbestedingspraktijk. Deze teams bestonden gemiddeld uit tien personen en waren divers samengesteld uit vertegenwoordigers van aanbestedende diensten, ondernemers en brancheorganisaties. Op 12 januari jl. hebben de vertegenwoordigers van de regionale teams hun eerste bevindingen besproken in het landelijk overleg. Daarin nemen de heer Huizing, vertegenwoordigers van de overheid, het bedrijfsleven, de wetenschap en mijn ministerie deel.

Uitkomsten dialoog regionale teams

Uit het landelijk overleg kwam naar voren dat de werkwijze van Beter aanbesteden de betrokkenen goed bevalt. Overheden en ondernemers die deelnemen in de regioteams gaven aan het prettig te vinden om met elkaar in gesprek te zijn en niet tegenover, maar naast elkaar te staan.

Jacco Vonhof, ondernemer in de schoonmaakbranche en regiovertegenwoordiger Oost binnen Beter aanbesteden:

«Het gesprek met opdrachtgevers gaf verrassend inzicht hoe de inkoopfunctie binnen overheden georganiseerd is. Ik begrijp nu beter met wie ik eigenlijk aan tafel zit.»

De bevindingen van de regionale teams bevestigen dat de ervaren problemen rond aanbestedingen niet zozeer in de wet zelf zitten, maar in de toepassing van de aanbestedingsregels. De problemen hebben onder meer te maken met kennis (van procedures en van de markt) en met de organisatie van de inkoopfunctie bij aanbestedende diensten. Het belangrijkste verbeterpunt dat zowel ondernemers als aanbestedende diensten noemen, is echter hun onderlinge communicatie. Meer contact tussen overheid en bedrijfsleven – uiteraard binnen de wettelijke kaders – is van groot belang voor verbetering van de aanbestedingspraktijk. Dit geldt zowel tijdens aanbestedingstrajecten als daarbuiten. Door dergelijk contact krijgen aanbestedende diensten meer marktkennis, waardoor zij hun vraag beter kunnen formuleren. Ondernemers krijgen door dit contact een beter beeld van de behoeften van de overheid als potentiële opdrachtgever, en doen vervolgens inschrijvingen die beter beantwoorden aan de vraag. Op die manier draagt contact bij aan wederzijds begrip en minder frustratie.

Marcel Stuijts, directeur van gemeentelijk inkoopbureau Bizob en regiovertegenwoordiger Zuidoost binnen Beter aanbesteden: «Wij investeren in de relatie met onze leveranciers door actief contact met hen te zoeken. Zo organiseren we informatieavonden voor ondernemers waarin zij meegenomen worden in de wereld van publieke inkoop en de ontwikkelingen bij gemeenten. Daarnaast organiseren we themabijeenkomsten over bijvoorbeeld 'social return', 'duurzaamheid' en e-Tendering. Ook bieden we na elke aanbesteding de mogelijkheid voor een evaluatiegesprek, zodat de ondernemer kan achterhalen waarom hij een bepaalde opdracht wel of niet gewonnen heeft en ervan kan leren voor een volgende keer. Die aanpak leidt tot maximaal resultaat voor beide partijen: betere inschrijvingen leiden tot betere inkoop en betere inschrijvingen leiden tot meer kansen. In de regiobijeenkomsten onderzoeken we ook nieuwe manieren om kennis van de uitvoering van overeenkomsten vroegtijdig in het aanbestedingstraject te benutten.»

Toewerken naar oplossingen

De regionale teams hebben meer dan 80 oplossingsrichtingen aangedragen die kunnen bijdragen aan het verbeteren van de aanbestedingspraktijk. Die verschillen nog sterk in mate van concreetheid en haalbaarheid. Het landelijk overleg heeft gesproken over de omvorming van kansrijke oplossingen tot concrete acties. Voorbeelden zijn het publiceren van inkoopkalenders door aanbestedende diensten, het organiseren van stages die aanbestedende diensten en ondernemers een kijkje in elkaars keuken bieden, of de organisatie van marktdagen. In de praktijk zijn al veel goede voorbeelden van dergelijke acties te vinden. Het streven is om die uit te lichten en aan te vullen met nieuwe initiatieven en zo een sneeuwbal effect te realiseren, waarbij ondernemers en aanbestedende diensten elkaar versterken.

Invulling motie en toezeggingen

Ik heb uw Kamer een aantal toezeggingen gedaan over de inhoud van Beter aanbesteden. Zo heb ik naar aanleiding van de motie Verhoeven c.s. (Kamerstuk 34 329, nr. 21) toegezegd het onnodig samenvoegen van opdrachten aan de orde te zullen stellen binnen Beter aanbesteden. Dit is inmiddels in zowel de regio's als het landelijk overleg gebeurd. Ook is de

invulling van EMVI-criteria besproken, zoals ik toegezegd heb tijdens de behandeling van het voorstel voor wijziging van de Aanbestedingswet 2012 (Handelingen II 2015/16, nr. 62, item 12). Ten slotte is het belang naar voren gekomen van het informeren van ondernemers door aanbestedende diensten over de reden waarom zij bepaalde opdrachten niet gewonnen hebben. Dit conform mijn toezegging om gemeenten te wijzen op hun motiveringsplicht in dit verband (Handelingen II 2013/14, nr. 21, item 5). In alle drie de gevallen gaat het om problemen die niet zozeer met de wet zelf, maar de toepassing van de aanbestedingsregels te maken hebben en die dus passen binnen het doel van Beter aanbesteden. Ik zal uw Kamer in een volgende rapportage over Beter aanbesteden laten weten wat er met deze punten gebeurd is.

Landelijk akkoord

De komende tijd gaan de regionale teams verder met het selecteren en uitwerken van de meest kansrijke oplossingen. Samen met het landelijk overleg werken zij toe naar een lijst met concrete acties en initiatieven. Deze lijst zal de basis vormen voor een landelijk akkoord dat ik vóór de zomer van dit jaar wil sluiten. Mijn ambitie is om zoveel mogelijk partijen in actie te krijgen om de kwaliteit van aanbestedingen te verbeteren en daarmee winst te realiseren voor overheid én bedrijfsleven. Ik zal uw Kamer te zijner tijd informeren over de inhoud van dit akkoord.

Toegang tot aanbestedingen voor jonge, innovatieve bedrijven

Met de motie Ziengs c.s. (Kamerstuk 34 329, nr. 23) is de regering verzocht om aanbestedingen toegankelijker te maken voor jonge, innovatieve bedrijven, waaronder start-ups, door initiatieven gericht op het uitwisselen van kennis, ervaringen en voorbeelden, zoals testlabs, alle ruimte te bieden, de voortgang te volgen en mogelijk op te treden als launching customer of anderszins van steun te zijn. Tijdens de voorzetting van de begrotingsbehandeling Economische Zaken (deel Economie en Innovatie) van 27 oktober 2016 (Handelingen II 2016/17, nr. 15, item 10) heb ik tevens toegezegd om uw Kamer nader te informeren over de rol van het aanbestedingsbeleid en de overheid als launching customer ter ondersteuning van scale-ups.

Het Ministerie van Economische Zaken is vier jaar geleden het programma Innovatiegericht inkopen gestart. Met het programma Innovatiegericht inkopen zet het kabinet in op het toegankelijker maken van overheidsopdrachten voor innovatieve bedrijven, waaronder start-ups, binnen de kaders van het aanbestedingsrecht. Het programma ondersteunt (semi)overheden in het inkopen van innovaties. Daarbij daagt het hen uit om de markt nieuwe oplossingen te laten ontwikkelen voor bestaande problemen en stimuleert het dialoog en netwerkvorming. Het programma wordt in samenhang met andere programma's als Maatschappelijk verantwoord inkopen uitgevoerd.

PIANOO, het expertisecentrum aanbesteden, geeft invulling aan het programma Innovatiegericht inkopen en heeft in samenwerking met StartupDelta in november 2016 een brochure gepubliceerd genaamd «Innovaties inkopen, het kan!». In de brochure worden «best practices» gedeeld van gemeenten, waterschappen, provincies en onderdelen van de rijksoverheid die koploper zijn op het gebied van inkoop van innovatieve oplossingen. Ook worden daarbij voorbeelden gegeven van test- en ontwikkelfaciliteiten. Daarnaast biedt de brochure lessen voor zowel de overheidsinkoper bij innovatiegericht inkopen, als voor start-ups en innovatieve ondernemers. Op de PIANOO-website zijn actuele praktijkvoorbeelden te vinden over Innovatiegericht inkopen, waaronder de

innovatieve proeftuin van ProRail voor onbeveiligde overwegen. Dit is een voorbeeld van een testlab zoals genoemd in de motie. Door publicatie van de brochure en de praktijkvoorbeelden wordt kennis uitgewisseld over bestaande ruimte die door (semi)overheden wordt geboden aan jonge, innovatieve bedrijven. Tevens heeft PIANOo circa 30 bijeenkomsten en expertsessies (mede) georganiseerd rondom Innovatiegericht inkopen en Maatschappelijk verantwoord inkopen en zijn twee webinars georganiseerd over dit onderwerp.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp